

WSTĘP

Po wybuchu protestów zwanych Euromajdanem (2013/2014) i aneksji Krymu przez Rosję (2014) na Ukrainie nasiliła się rosyjska kampania dezinformacyjna, stanowiąca element agresji antropologicznej skierowanej na osłabienie poczucia przynależności narodowej wśród mieszkańców wschodnich obwodów Ukrainy, podsycanie szkodliwych stereotypów występujących na wschodzie i zachodzie Ukrainy oraz osłabienie autorytetu ukraińskich instytucji rządowych. Agresja ta spotkała się jednak z oporem ukraińskiego społeczeństwa. Powstało wiele oddolnych inicjatyw zaangażowanych w stworzenie obrony antropologicznej, mającej na celu przeciwdziałanie negatywnym skutkom rosyjskiej polityki wobec Ukrainy. Do niniejszych działań włączył się również teatr ukraiński z projektami służącymi:

- 1) zwalczaniu stereotypów;
- 2) wspomaganiu integracji uchodźców wewnętrznych;
- 3) teatrotterapii;
- 4) inicjowaniu debaty społecznej i politycznej na Ukrainie.

KONTAKT

dr Anna Korzeniowska-Bihun
Uniwersytet Warszawski
anna.korzeniowska@uw.edu.pl
www.teatr-dramat-europejski.eu

1. ZWALCZANIE STEREOTYPÓW

Jednym z podstawowych celów kuratorów teatralnych jest zbudowanie dialogu między mieszkańcami wschodnich i zachodnich regionów Ukrainy za pomocą sztuki. Inicjatywy takie powstają w wielu ukraińskich miastach i polegają przede wszystkim na współpracy między tymi dwiema grupami podczas tworzenia projektów teatralnych.

Lwów

1. Teatr im. Łesia Kurbasa
 - ♦ projekt *Gra w nas*, opiekunowie artystyczni: Natałka Rybka-Parchomenko, Ołeh Stefan i Andrij Wodyczew:
 - spektakl *Labirynt* (luty 2016),
 - spektakl *21 Naked Voices* (październik 2016).
2. Teatr Domus, kierownictwo: Natalia Mańszykowa, Denys Fedieszow
 - ♦ spektakl *We śnie i na jawie*,
 - ♦ spektakl *Motyle są wolne*, Leonard Gershe,
 - ♦ spektakl *Nieśpiąca królowna*,
 - ♦ spektakl *Dobranoc, mamusiu*, Marsha Norman.

Kijów

- Teatr Peresełencia, kierownictwo: Natalia Worozbyt, Georg Genoux
- ♦ projekt *Class Act* (I edycja 2016, II edycja 2017),
 - ♦ spektakl *Gdzie jest Wschód?* (Mikołajówka, 2015),
 - ♦ projekt *Dzieci i żołnierze*:
 - spektakl *Pełnym głosem* (Popasna, 2015),
 - spektakl *Słowiańsk* (Słowiańsk, 2016),
 - spektakl *Próba szczęścia* (Szczastia, 2017).

4. DEBATA PUBLICZNA

Ukraińskie teatry niezależne pozostają krytyczne wobec oficjalnego dyskursu politycznego w przestrzeni publicznej.

Kijów

1. Teatr Peresełencia
 - zastąpienie gloryfikacji wojny przedstawianiem cierpienia ofiar: spektakl *Towar*, reż. Alik Sardarian
2. PostPlay Teatr
 - inicjowanie publicznej dyskusji na temat separatystów: spektakl *Opołtzerńcy*, reż. Anton Romanow.

2. INTEGRACJA UCHODźCÓW WEWNĘTRZNYCH

Kluczowym problemem społeczeństwa ukraińskiego stała się integracja uchodźców wewnętrznych z mieszkańcami miejscowości, do których przybyli. W działania te włączył się również teatr ukraiński zapraszając uchodźców do wspólnych działań artystycznych.

Lwów

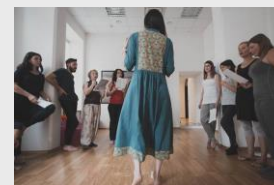
1. Teatr im. Łesia Kurbasa
 - ♦ projekt *Gra w nas*:
 - dwie serie warsztatów teatralnych ukierunkowanych na współpracę między uchodźcami wewnętrznymi i lwowianami,
 - wyjście poza teatr – spotkania uczestników w przestrzeni miejskiej, np. w kawiarniach,
 - otwarcie innych perspektyw – uświadomienie uczestnikom innych życiowych możliwości.

2. Teatr Domus

- teatralna przestrzeń otwarta zarówno dla uchodźców wewnętrznych, jak i dla mieszkańców Lwowa,
- prace nad wspólnymi projektami teatralnymi.

Kijów

1. Teatr Peresełencia
 - ♦ projekt *Displaced Kids* – program adresowany do dzieci uchodźców wewnętrznych, zajęcia plastyczne, teatralne i taneczne,
 - ♦ projekt *Gdzie mieszka święty Mikołaj?* (2015, 2016),
 - ♦ projekt Studio Teatralne Hałabuda:
 - spektakl *Po tamtej stronie kołdry. Ciemną, ciemną nocą*, reż. Jewhenija Wydyszczewa, Ołesandr Fomenko (2016),
 - film animowany *I believe I can fly*, reż. Al Joscha (2016),
 - spektakl *Rozarium*, reż. Dmytro Łewycki, Piotr Armianowski.

Zdjęcie 1. Teatr im. Łesia Kurbasa

Zdjęcie 2. Teatr Peresełencia

3. TEATROTTERAPIA

Istotną cechą projektów teatralnych adresowanych do uchodźców wewnętrznych jest terapeutyczny charakter działań, w których biorą udział ofiary wojny. Teatrotterapia jest ważnym elementem wielu spektakli.

Lwów

1. Teatr im. Łesia Kurbasa
 - ♦ projekt *Gra w nas*:
 - terapeutyczny wymiar warsztatów teatralnych,
 - wykorzystywanie tekstów literackich do wyrażania własnych emocji: spektakl *Labirynt*, spektakl *21 Naked Voices*.
2. Teatr Domus
 - wyrażanie istotnych problemów społecznych i indywidualnych poprzez tekst dramatyczny: spektakl *Dobranoc, mamusiu*, Marsha Norman.

Kijów

1. Teatr Peresełencia
 - zaangażowanie zawodowego psychoterapeuty (Ołeskiej Karaczynski),
 - niwelowanie poczucia samotności wśród ofiar wojny: projekt *Dzieci i wojskowi*,
 - próba radzenia sobie z traumatycznymi wspomnieniami: spektakl *Gdzie jest Wschód?*

WNIOSKI

Obrona antropologiczna stosowana przez ukraińskie grupy teatralne ma charakter wielowymiarowy i adresowana jest to różnych grup wiekowych, społecznych i językowych, pochodzących z różnych regionów kraju. Jej podstawowym celem jest niwelowanie skutków rosyjskiej wojny informacyjnej i konsolidowanie ukraińskiego społeczeństwa. Jednakże kuratorzy teatralni zmagają się z dużymi ograniczeniami finansowymi i organizacyjnymi, ponieważ prowadzone przez nich oddolne inicjatywy społeczne nie otrzymują wystarczającego wsparcia ze strony ukraińskich instytucji rządowych.